

Kretsens kamp mot Kongen

— „Kandestøberier“ — sa Kong Haakon

AV

direktør Lorentz Voigt

(Sluttnings)

Men «Kretsen» gikk videre i sin illegale kamp mot konge og regjering. Det mest uskyldige var dens innblanding i forholdene i London, hvor der var spørsmål om opprettelse av et råd i forbindelse med regjeringen. Jeg er i den sak i realiteten enig med «Kretsen». Men det spiller ingen rolle. Pointet er at hjemmefronten var skapt for å bekjempe tyskerne og NS — ikke for å kjempe mot konge og regjering eller blande seg op i disse anliggender.

Betydelig verre var dens kamp for å avskaffe de lovlige kommunestyrer og få autoritært opnevnte i stedet og dets foreløbige, gjennemtrumfing av dette ved streiketrusel. Konge og regjering stod på lovens grunn — men blev fallfall foreløbig nedkjempet. En streik innen det som fallfall utgav sig som hjemmefronten kunne ikke tas på det tidspunkt. Men der blev sådd en farlig splid innen hele motstandsbevegelsen. Kanskje best kom det frem i et «illegalt» innlegg av nu avdøde byrettsdommer Debes. Hans artikkel stod i det illegale skrift «Vårt Land» i begynnelsen av november 1943. Det bør glengis i dets helhet:

«Konstitusjonen skal ingen kupmakere få lov å rokke ved.»

Hjemmefronten står fast og ubrytelig. Det har vært vår stolthet i disse tungte, vanskelige årene, og vi har høgt fram til den dagen da vi kan tre fram i det store, nyvunne brorskap som krigen har skapt. Og så får vi plutselig høre at det er illoiale grupper innenfor hjemmefronten folk som arbeider for å fremme særinteresser, folk som forbereder statskup den dagen da vi alle skulle møte hverandre i felles glede. Det er flere grupper av dem, like fra dem som vil skyve Regjeringen, Stortinget og kommunestyrer til side og skape en slags ny-nazistisk «overgangsordning» med styre av landets beste menn — det vil si — dem selv. Så er det forskjellige nyanser helt ned til dem som nover seg med at fallfall skal Stortinget holdes utenfor,

men og Regjeringen der gi sin beretning om det den har utrøttet, og få sin kritikk, som Stortinget vil få sin når vi igjen har en fri presse.

Men det norske folk vil ikke finne seg i at en klick, om den aldri så meget mener at den består av landets beste menn, undertrykker den frie mening i dette land. Alt skal fram. Det kan være at det er kritikk å øve over Stortings framferd, over presidentskapets forhandlinger med tyskerne. Men hvilke trusler ble framsatt? Hvilke løfter ble gitt? Og hvem var det for øvrig som tvang presidentskapet opp i de forhandlinger som bare var en følge av administrasjonsadstiden? Hvem fikk i stand administrasjonsrådet, og hvem satte det sammen? Hvem var det som først hjalp tyskerne til å holde alle hjul gående? A nei, det skal ikke lykkes noen å manøvrere seg fra sitt ansvar, hverken i eller utenfor Stortinget.

Det eneste riktige og det eneste som har høp om folkets tilslutning er at vi forer tiden tilbake til slik som den var den skjebnesvangre 8. april 1940, sammenkaller Stortinget og kommunestyrer og gjeninnsetter komitéer, og så skriver ut til nye valg snarest mulig. Det er ikke noe som tilslirer at noen selvvalgte herrer skal tre i stedet for de folkevalgte i mellomtiden. Og det snakket om funksjonstiden er utlopet, gir ikke noen lovlig rett for selvvalgte til å ta styret. Men disse som driver intrigene skal være varsomme. Det norske folk vil ikke få diktaturet i noen form hvem som enn kommer og byr seg fram.

Denne artikkelen slutter sig som det vil sees til Kongens uttalelse 27. februar 1941. De andre begre av respekt for grunnloven og forfatningen. Men Debes' innlegg er mere positivt utført. Det fremkom også to år senere, da situasjonen var eller burde være mere avklaret. På «Kretsen»s ulovlige kupplaner brast samholdet innen Hjemmefronten. Man fikk en farlig splittelse som burde vært undgått på et tidspunkt, da det gikk til å samle alle krefter til den nasjonale kamp. Dette burde «Kretsen» fortatt. Det ble dannet formelige organisasjoner

vanlige rapportører til det fatale skrift. Å forelå denne sterke nasjonalsinnesmanns myrdet. Skrivelsen foreligger nu som dokument i saken mot forretningsfører Sam. Knutzen. Jes. sitter i «Bull til Trygve Lie», datert Stockholm 14. mars 1944 (fra Oslo datert 2. mars 1944) — (gjenpart sendt Kongen m. fl. Vist Statministeren og — Norhm.)

Ekspedisjonssjef Boyesen. Kjære ekspedisjonssjef.

Dette for å melde at overleverer H. nå har sett alle hensyn til side. Han har nemlig latt mangfoldiggjøre detaljene for kommunalordningen i overgangstiden og sendt disse ut sammen med en personlig kommentar, som på demokratietes vegne avviser ordningen som utilbørlig og stridende mot grunnloven. Lærernes distribusjonsapparat er misbrukt til dette. Dessuten har han gjennom tredjemann sendt ut anonyme trusselsbrev til 10—12 av våre ledende menn. I sist styremøte blev han endelig desavouert, men han kan jo allikevel odede legge alt.

De illegale aviser som kommunistene sender ut agiterer allerede mot den rolle fylkesmennene etter planen skal spille, og tyskerne og NS kan når som helst begynne innhøstningen av våre beste folk landet over. Det er tynt nok som det er nå, og det er ingen annen utveg enn at rette vedk. likvider forraderen hurtigst mulig.

En avskrift av hans kommentar skal bli sendt med neste post.

Det er som sagt blitt glisset her hjemme og vi savner Deg og Dine. «Norske venner» sørger for Dora som føreslatt og fra «den rønte sonnen» skal det bli sendt den gamle mor en pakkehilsen nå og da.

Ha det godt og vel mott her hjemme senere på året.

L. L.

2—3. 44.

Brevet er av legasjonen oversendt den vanlige hjemmefrontforbindelse med anmodning om uttalelse. For øvrig er Norum vel inne i disse ting. (Påtegning på brevet.)

(L. L. viser seg å være senere direktør i Nasjonalhjelpen, herr Sam. Knutzen.)

Herr Sam. Knutzen er nu forretningsfører i det utpreget kristelige or-

ketre teknisk kommisjon d nye he o. På eller ler, små traditer i gren. De av k og d i sta jord våbe april. De enn her tran. I sma ujev i fla rer. De kvac 100 by, forring i ga. De gare and og sin Oslo ikke den Folg kret grun let n gen loyli ting på og v og v mot stilla gens gynt som rive hadde fatn berie der i oper A ko Hvor

Stifteren kanskje ikke skapte. Og så får vi plutselig høre at det er illojale grupper innenfor hjemmefronten, folk som arbeider for å fremme særinteresser, folk som forbereder statskup den dagen da vi alle skulle møte hverandre i felles glede. Det er flere grupper av dem, ikke fra dem som vil skyve Regjeringen, Stortinget og kommunestyrene til side og skape en slags ny-nazistisk «overgangsordning» med styre av «landets beste menn» — det vil si — dem selv. Så er det forskjellige nyanser helt ned til dem som noyser seg med at i fallfall skal Stortinget holdes utenfor. Det må ikke tre sammen. «Derom er alle enige.»

Nei, det norske folk er ikke enig i det disse selvbestalte «forere» finner for godt å diktere. Det norske folk ønsker å styre seg selv. Det ønsker ikke klikker som er ute for å mele sin egen kake eller lufte sin maktbrynde.

Særlig er disse reformister ivrige og forteller at de har Kongen med seg osv. Men folk må ikke la seg forblinde av det snakket. Det folket ser fram til er at konge og regjering skal komme tilbake, og at de av Stortingsmedlemmer som har holdt sin sti renliggen kan samles og åpne forhandlinger om det som har vært og om det som skal bli. Det tales om en farlig overgangstid. Regjeringen kan komme på dagen. Stortinget kan tre sammen på få dager, kommunestyrene på flere.

Så sies det: Stortingsfunksjonstid er utlopet. Det er vel ekstraordinære forhold, ikke sant? Flere av våre embetsmenn som nå er over 70 år, regner med at de skal gjeninntre — for de har ikke fått «avskjed av Kongen». Men Kongen har heller ikke opplost Stortinget, så det kan gå opp i opp.

Ja, men vi risikerer at NS-folk og stripete møter både på Stortinget og i bystyrrene, blir det sagt — og det går ikke an. Men vår sikker, NS-folkene kryper nok i sitt musehull så fort som råd er, og de stripete tør nok heller ikke vise sig. Gjør de det, får de nok høre hvor de hører hjemme. Det er heldigvis ikke så mange av dem at vi trenger noen slags ny-nazisme for å holde dem vekk for ettertiden.

Vær på vakt mot disse kupfolkene som dessverre også har fått med seg folk som burde vite bedre. De er vel blitt fristet av at de blir regnet til landets beste menn. Johan Sverdrup sa en gang da det var tale om å lage et første kammer av slike folk ovenpå Stortinget. «Landets beste menn, det er dem som blir vraket av folket i valg.»

Når sokelyset en gang blir rettet mot intrikantene, skal det nok vise seg at Johan Sverdrup hadde rett i sin karakteristikk, det er nettopp slike personer som er ute og går.

Selvsagt bør Regjeringen komme tilbake, selvsagt bør Stortinget tre sam-

bys seg fram.

Denne artikkelen slutter sig som det vil sees til Kongens uttalelser 27. februar 1941. De ånder begge av respekt for grunnloven og forfatningen. Men Debes' innlegg er mere positivt utført. Det fremkom også to år senere, da situasjonen var eller burde være mere avklart. På «Kretsen»s ulovlige kupplaner brast samholdet innen Hjemmefronten. Man fikk en farlig spittelse som burde vært undgått, på et tidspunkt, da det gjaldt å samle alle krefter til den nasjonale kamp. Dette burde «Kretsen» fortalt. Det ble dannet formelige organisasjoner av de lovlydige på den ene side og kupmakerne på den annen. Utpreget lovlydige var menn som overherer Haug, professor Skeie, chefredaktør Nessø, skoleinspektør Ribsskog og mange flere. Med var en rekke av Høires folk, hvorav en del i dag sitter i redaktorstillinger rundt om i landet. En forende kraft i kampen for norsk lov var overherer Haug som selv var medlem av Hjemmefrontens ledelse og hadde spilt en meget stor rolle ved organisering av lærerfronten. Nu stod han sammen med Konze og Regjering mot kupmakerne. En del av hans tilhengere bl. a. i Østfold samledes under betegnelsen «Haugianerne», en betegnelse som ikke er uten humor. Haug blev jo fengslet for å preke evangeliets uten makthaverenes billigelse. Under disse forhold går en av «Kretsen»s

senere på året.

L. L.

2.-3. 44.

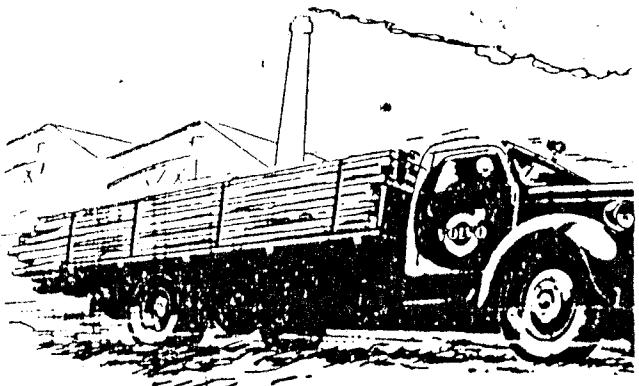
Brevet er av legasjonen oversendt den vanlige hjemmefrontforbindelse med anmodning om uttalelse. For svrig er Norum vel ikke i disse ting. (Påtegning på brevet.)

(L. L. viser seg å være senere direktør i Nasjonalhjelpen, herr Sam. Knutzen.)

Herr Sam. Knutzen er nu forretningsfører i det utpreget kristelige organ «Vårt Land». Hvad man enn mener om privats likvideringer — særlig kristelige er de ikke. Bladet er dessuten i redaksjonsspaltene en motstander av dødsstraffen.

Brevet som i sig selv er meget avslørende røper en bestemt ting: Det gjaldt ikke kampen mot tyskerne heller ikke NS, men hvad der skulle skje etter frigjøringen. Hvem der skulle gå av med profitten. Det ville være ganske likegyldig om tyskerne hadde fått noe innblikk heri. Avslørende i samme retning er et brev smuglet ut fra Grini 15. mars 1945 av overingeniør ved Bærumsbanen C. F. Mathiesen og som ender således: «Med meg står det bare bra til — er i fin form og klar til å overta en hvilken som helst stilling, når krigen er slutt.» Denne villighet fant

SVENSK KVAL

VOLVO leveres omgdende mot kjøpetil.
VOLVO har biltyper for et hvert trans-
VOLVO Buss- — Last- — Varebiler
DIESEL — BENZIN

VOLVO'S VERDI VARER

A/S BIL-SE
SANDEFJØ

Mandela
en kris
i Frank
rike og
preside
tsvaker
ammat?
ven var
lektak
m bare
ordstil
ministr
et sam
st hjalp
gående?
men &
r, hver
este som
er at
som den
till 1940,
mu
luer, og
est mu
at noen
edet for
og det
spesial
valgte
n driver
ie. Det
aturet i
mer og
som det
27. fe
respekt
n. Men
t utfor
senere,
ie være
ulovlige
innen
n farlig
gått, på
imle
kamp.
st. Der
asjoner
og kup
lov
r Haug
Nesse
mange
Høstres
er i re
idet. En
orsk lov
ar med
telse og
olle ved
Nu stod
egjering
ians til
es under
i beteg
r. Haug
angelslet
Under
retsens

staten Israel. Byen blei deltagen
i adskillige arabiske saker, og
var en av de viktigste i kampen om
overenskomsten. Denne overenskomsten
var et resultat av den politiske
kampen mot den kommunistiske
partiet. Denne kampen var ikke bare
en kamp mellom partiene, men også
en kamp mellom ulike ideologier.
Denne kampen var ikke bare en kamp
mellom partiene, men også en kamp
mellom ulike ideologier.

Det er ikke bare en kamp mellom
partiene, men også en kamp mellom
ideologiene. Denne kampen var ikke
bare en kamp mellom partiene, men også
en kamp mellom ulike ideologier.
Denne kampen var ikke bare en kamp
mellom partiene, men også en kamp
mellom ulike ideologier.

En avskrift av hans kommentar skal
blitt sendt med neste post.

Det er som sagt blitt glissent her
hjemme og vi savner Deg og Dine.
«Norske venner» sørger for Dora som
føresatt og fra «den rømte sonnen»
skal det bli sendt den gamle mor en
pakkehilsen nå og da.

Ha det godt og vel mott her hjemme
senere på året.

L. L.

2.—3. 44.

Brevet er av legasjonen oversendt
den vanlige hjemmesfrontforbindelse
med anmodning om uttalelse. For øvrig
er Norum vel inne i disse ting. (På-
tegning på brevet.)

(L. L. viser seg å være senere direktør
i Nasjonahjelpen, herr Sam. Knutzen.)

Herr Sam. Knutzen er nu forretningsfører i det utpreget kristelige orga-
nen «Vårt Land». Hvad man enn me-
ner om private likvideringer — særlig
kristelige er de ikke. Bladet er dess-
uten i redaksjonsspalte en motstan-
der av dødsstraffen.

Brevet som i sig selv er meget av-
slørende røper en bestemt ting: Det
gjaldt ikke kampen mot tyskerne hel-
ler ikke NS, men hvad der skulle skje
etter frigjøringen. Hvem der skulle gå
av med profitten. Det ville vært gan-
ske likegyldig om tyskerne hadde fått
noe innblikk heri. Avslørende i sam-
me retning er et brev smuglet ut fra
Grini 18. mars 1945 av overingeniør
ved Bærumsbanen C. F. Mathiesen og
som ender således: «Med meg står det
bare bra til — er i fin form og klar til å
overta en hvilken som helst stilling, når
krigen er slutt.» Denne villighet fant

statuerne. Derfor er det ikke over-
heller både bonde og arbeider og
også for muhammedanerne. Det var
joherr fra at Muhammed i følge tra-
ditionen gjorde sin himmeltur,
men menner stedet ligger rett under
Olefjellet som viser sig rett for
byen.

Er kristenfolket blitt

Vi trenger en radikal forenkling
hviler res. kap. A

Et av de sikreste tegn på at et
sunt kristendom er evnen til å
nøe ut av en dårlig preken. For
riktig nok er det en stor nadelgave
a preke rett, men det er meget
vanskelligere å høre rett.

Derfor er jakten etter store ta-
lere et febersymptom på at det er
blitt betenkelse i det religiøse liv,
skriver res. kap. Alex. Johnson i
Bymisjonæren. Man har ikke nok
med det enkle og levende Guds ord
må serveres fint garnert med al-
skens religiøse slikkerier.

Da kan det i grunnen bli det
samme hva man foretrekker. Det
beror på smak og behag: Noen vil
ha Bachmusikk og glassmalerier og
glatte intellektuelle vendinger; andre spiller sig bedre med gitarer,
solstrålefortellinger og svoveljokk.
Sykdommen er i hvert fall den
samme: religiøs overernæring.

delsen med enkeltpersoner blev dog
oprettet: Høyesterettsdommer Fer-
dighand Schjelderups noe usmakelig
formede hyldningsartikkel i «Arbeider-
bladet» på statsminister Gerhardsens
50 års dag, gir innblikk i visse forhold.
På den annen side har statsminister
Gerhardsen ved regjeringsens 5 års ju-
bileum uttalt at visstnok hadde han
ikke vært på Stortinget — hvad der
var en mangel — men han hadde sittet
den siste tid på Grini — og der hadde
man drøftet alt mulig. — Betviles ikke.
Men den lærdom man erhverver i
illegal krets kan bli noe tvilsom.
Kretsen på Grini var dog til syvende
og sist utvalgt av Terboven. Det gav
den en viss ensidighet. Tryggere er
den forankring som Stortinget gir.

Lorentz Vogt.

Ramnes herredsstyre

hadde møte fredag under ledelse av
ordfører Johan Borge.

Som kjent er det foretatt en
nyordning av lægedistrikten, og
dette har ført til at Sem, Ramnes og
Andebu er blitt et distrikt, med dis-
triktslæge Aage Næss i heldags-
stilling med lønn 14 000 kroner plus
reguleringsstillegg, men med fradrag
av pensjonsinnskudd. Staten utre-
der lønn, men kommunen skal ut-